

ישלים פרשיותיו עם הציבור

אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור, שנים מקרא ואחד תרגום. ואפילו עטרות ודיבון.

שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. (ברכות ח.)

מסירות נפש להעביר הסדרה

על שלשה דברים צריך מסירות נפש בערב שבת: א. לעבור הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום. ב. לקיצוץ הצפרניים. ג. לישון קצת.

(שמע שלמה - עניני שבת עמוד קיג)

קראתי בכוונה כל טעם ונקודה

[דברי הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זצ"ל, לפני פטירתו, עת נפרד מספריו], וגם החומש הזה הוא גם כן עדות לפני שוכן שחקים, שקראתי בתורה בכל ערב שבת אחר חצות, וקראתי כל הפרשה שמו"ת בכוונה, ולא הנחתי את החסירות ויתירות, ולא הנחתי שום טעם ושום נקודה שלא קראתי בכוונה. (מעדות הג"ר אלעזר הכהן, נדפס בקונטרס עץ אבות בסוף ספרו חידושי מהרא"ך)

הכנה לשבת

תקרא שנים מקרא ואחד תרגום (ביום שישי), כי זה ג"כ הכנת שישי ליום שבת. (פרי עץ חיים - שער השבת פ"ג)

מנהג האריז"ל - קודם הטבילה

ומנהג מורי [האריז"ל] זה"ה, לקרוא פרשת השבוע בכל ערב שבת, ולא בשבת, ואמר כי זה סוד והכינו את אשר יביאו ביום ו', והיה קורא בספר תורה כשר. רק אם היה אונס גדול עד מאוד, אז היה קורא הפרשה ביום השבת אחר התפלה, קודם האכילה. [ובשער הכוונות (דרוש א לשבת), מוסיף בזה"ל: קודם סעודת שהרית, כמו שצוה רביה"ק לבנו, ולא כמו אותם הקורים אותה באמצע תפילת שחרית דשבת, עכ"ל].

ואחר קריאת הפרשה היה טובל בער"ש לכבוד שבת, והיה אומר, כי אחר שקרא הפרשה של שבת, כבר יש יכולת לקבל תוספת שבת, אמנם קודם קריאת הפרשה לא היה טובל, אך במקרה היה טובל קודם, וגם זה לא היה אלא אחר ד' שעות היום ו' ולא קודם. (פרי עץ חיים - שער יח פ"ג)

מנהג האריז"ל

מנהגי מורי [האריז"ל] ז"ל, תיכף בסיימו תפילת שחרית דיום ו', היה הולך לבית הכנסת או לבית מדרשו. אם היה שם ספר תורה כשר, היה מוציא, וקורא בו הפרשה שמו"ת. והוא היה קורא המקרא מתוך הספר תורה, והיה לו תלמיד אחד, שהיה קורא לו התרגום מתוך ספר התרגום, והוא אומר אחריו, וכן היה עושה בכל פסוק ופסוק, עד שמשלים הפרשה. (שער הכוונות - דרוש א לשבת)

לשים לב להבין במקרא

אודות ידיעת המקרא, בודאי צריך כל איש ישראל לידע בכל שבוע הסדרא ופירושה, לפי כח שכלו. ומה שנהגו בכל ישראל, לקרוא שמו"ת, היינו משום שעו"ז יתבונן בהמקרא, ויתן לב להבין, אבל אם לא השיג ידיעה ע"ז, מחוייב להתבונן ולדעת, ואז יהיה נחשב לו שלמד מקרא, דבלאו הכי, אם לא הבין מה שאמר ומה שלמד, לא נחשב ללימוד כלל.

(ליקוטי אמרים, לה"ח - פרק ה)

קבלה מאליהו - כל פסוק פעמיים

כ' הרה"ח רבי אברהם בנציון מייזליש, כי מקובלני מפי אבי זקני מו"ר רבי מרדכי מייזליש, אשר קיבל מא"ז ר' משה מייזליש, ששמע מפי אדמו"ר רבי שניאור זלמן הזקן [בעל התניא] נבג"מ, ששמע מפי הרב המגיד רבי בער ממעזריטש נבג"מ, שאמר לו הרב הבעש"ט הקדוש זלה"ה נבג"מ, אשר הוא קיבל מאליהו הנביא ז"ל, שאין אדם יוצא ידי חובתו בקריאת שמו"ת, אלא בקריאת כל פסוק ופסוק שתי פעמים, והשלישי תרגום דוקא.

(אור השבת - פ"ב סי' ח אות מא / קובץ יגדיל תורה - גליון ג עמוד 42)

זייט מיר מוחל'

ולא יפסיק בדיבור משהתחיל לקרוא שמו"ת, ויש טעם נכון וכמוס לדבר זה. וקבלתי מרבתי, שהיו נוהגין לכתוב על נייר קטן, בזה"ל: אוהבי רבותי, זייט מיר מוחל, דאס איך לעת עתה ניט מיט מעלת כבודכם מעג רעדן, דען ווען מען די סדרה מעביר, איז מען נישט רעדין צווישן. (תסלחו לי שלעת עתה איני מדבר עם מעלת כבודכם, משום שבעת שמעבירין הסדרה, איך לדבר בינתיים).

זה הכתב היה מונח תמיד בתוך החומש שלהב. ואם בא אחד בעוד שהיו קורין שמו"ת, ולא היו רוצין להפסיק ולדבר עמו, וכדי שלא לבייש אותו, שלא יסבור בדעתו שאינו נחשב לדבר אתו, היו מראין לו אותו הכתב, ואז אותו האיש היה מביך בדעתו והלך לדרכו.

(קיצור של"ה - עמוד קנ"ה ולא)

חיות וכל מה שצריך

אין זה חידוש, להתעורר מזה ששומעין דבר חדש, אבל העיקר להתעורר מכל דבר לימוד. כי מי שיש לו נקודה פנימית, יכול ליקח התרוממות וחיות מכל דבר לימוד ואמירה, בכל ענין לימוד. וכשאדם קורא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, יכולים ליקח מזה חיות, וכל מה שצריך.

(בית אהרן - ר"ח ניסן דף עד טו"ג)

להתבונן במדות ובמוסר

וכשקורא שמו"ת, ישים לבו ועיניו, להתבונן במה שקורא, הן במצוות התורה, והן במדות, הן בדרכי מוסר, הן בכל תועלת אשר יוכל להוציא מכל ענין וענין. ויקרא כדי ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.

וראוי להתבונן תמיד בג' אלה, חוט המשולש לא ינתק, דהיינו, נר מצוה, תרי"ג מצוות, ותורה אור, דהיינו, להיות חכם ומבין באיזה סודות התורה, ודרך חיים תוכחת מוסר, היינו, המוסרים והמדות והתועלויות, כ"א ימצא בשכלו ויתבונן כפי רוחב דעתו.

כנגד נתנית התורה ג' פעמים

ושמעתה הטעם, למה צריך להשלים פרשיותיו, הוא כנגד התורה, שנתנה שלשה פעמים, פעם ראשון בהר סיני, שנית באהל מועד, שלישית באר היטב (דברים כז, ח). משום הכי, אנו קורין כל פסוק שני פעמים, והשלישי תרגום, כנגד באר היטב. (מטה משה - סימן תסד)

להשלים חלקו בפרד"ס התורה

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שמו"ת, ובשוע"ס רפה, שצריך לעיין גם בפירש"י, והיינו ד' פעמים. ונ"ל, כי התורה היא בסוד פרד"ס, לכן שנים מקרא נגד הרמז והסוד שנעלמו ממנו, ואנו קורין המקרא כמו שהוא, ומכוון בו הרמז והסוד כאשר המה, והתרגום הוא פירוש הפשוט, ופירש"י הוא דרשות הז"ל, או פי' כיוצא בו.

ולכן אחז"ל צריך להשלים וכו', כי כל אדם יש לו חלק בתורה, ואין התורה שלימה, אם לא ישלים כל אחד מישראל חלקו בה בד' אופנים הנ"ל, והיינו שמשלים פרשיותיו בד' חלקים הנ"ל, שבזה יושלם הפרשה עם הציבור, שגם הציבור נשלם ע"ז, וד' אופנים אלו נגד הנ"ל.

(דרשות חת"ס - ח"ג ליקוטי ש"ס עמוד צה ד"ה לעולם)

לבטל הקליפה חד בתרי

והיינו דשלה רבי יהושע בן לוי ג' ענינים (ברכות ח.), קריאת שמו"ת, ושברי לוחות מונחים בארון, וזהירות ורידין. והתרגום הוא קליפת נוגה, שנאחזה בתורה על ידי שבירת הלוחות בעו"ה, ואע"פ שחזר ונתן לוחות שניות, ונסתלקה הקליפה, מכל מקום לגמרי לא נסתלקה, לכן צריך לתקנה, לבטלה חד בתרי, בשנים מקרא, כי הקליפה לא נסתלקה לגמרי, והחיפך בשברי לוחות, אעפ"י שהאותיות פרחו למעלה בשעת שבירתן, מכל מקום לא בטלו קדושתן לגמרי, וע"כ מונחים בארון הקודש.

(חתם סופר - חולין כח:)

מכריע לשה"ק על התרגום

בכל הדברים שבעולם יש ממוצע. בין דומם לצומח, לקרעלין. בין צומח לחי, אדני השדה' (כלאים פ"ה מה). בין חי למדבר, קוף. בין אומות לישראל, גרים. בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה, קרי וכתבי. בין לשה"ק לשאר לשונות, תרגום. וע"כ צריך להעביר הפרשה שמו"ת, שעל ידי שקורין בפרשה בתורה ב"פ, ופע"א תרגום, מכריע הלשון קודם על התרגום, ועי"ז יש עליה לנשמות גרים. שהוא ג"כ ממוצע כמו תרגום, והבן.

וזה שאמר בגמרא תרגום של תורה, אונקלוס דבר אמרו, מפי ר' אליעזר ור' יהושע, מפי דוקא. ור' אליעזר ור' יהושע השלימו כך פרשיותם שמו"ת, שע"ז הוציאו נשמת אונקלוס ונתגייר.